

Iz Koroškega.

Doberlavas na Koroškem. Znano je, da skuša „Mir“ vse tiste, ki ne trobijo v njegov rog, unazati in jim očeh drugih ljudi skodovati. Tako si privoščil ta list lažnikov v svoji 42. številki z dne 17. oktobra to veselje s tem, da napada učitelja in hišnega posestnika g. Koberer v Doberlavasi kot načelnika kmetijskega društva ter ga dela tako rekoč za pomanjkanje bikov odgovornega. Dela ga za „anarhista“ z „grozno bombo v žepu“. To „bomba“ hoče baje proti opatu in benediktinskemu štiftu vreči. — Grozno! — V glavi „S-Mirovega“ dopisuna se je menda že neka „bomba“ razpočila in v prvi zmedenosti je to neumnost uredništvu v Celovcu predložil. Drugače bi se ne dalo razumeti, kako more zahtevati od g. Koberer, da naj bi veleč. gosp. štiftnega administratorja za odpuščenje prosil. Morda zato, ker je rekel: „Stift naj se naznani, ker ne izvrši svoje obrtne dolžnosti in je leta 1907 neko premijo za bika v žep vtaknil, začetkom poletja 1908 pa svoj hlev zapre!“. Ali „S-Mirovem“ dopisunu ni znano, da se podeli premijo le pod pogojem, da se porabi premirano govedo vsaj skozi eno leto od dneva premiranja za pleme in sicer bika tudi za skok pri tujih kravah in telicah proti primerni odškodnini? Ali mu ni znano, da posestnik, ki se ne drži te dolžnosti, mora plačati dvojno svoto premiranja? — Dopisun „S-Mira“ trdi: „Kakor vsako leto, izpostavili so benediktinci tudi letos plemske bika in njih bikli so se zavrgli, medtem ko se ni našlo nobene napake na izpostavljenih bikih g. Seifritza in drugih liberelecev.“ — Resnici na ljubo bodi povedano, da g. Seifritz ni še nikdar štift v Doberlavasi pa tudi letos ni nobenega bika izpostavil. Menda je prišel dopisun na dotično mesto kot zastopnik štiftoviskih bikov; predstavil se pa ni kot tak komisiji. Pri prihodnjem premiranju naj le pride, da se mu pritisne znamenje na skrite njegove rogove.

Bistrica v Rožni dolini. Kadar bi dobil neki gotovi gospod Horvath, učitelj v Loki, zopet željo po dopisovanju, naj pusti dostojne ljudi pri miru in naj se peča s takimi kakor je on, katerih se nauki veliko premalo vpoštevane Kniggejeve knjige „Umgang mit Menschen“ niso prijeli. Prisljeni smo da naklestimo danes tega „Mirovega“ dopisuna kakor nedostojnega šolskega počiba po prstih; naj malo kleči zunaj pred javnostjo, da se odvadi svoje nedostojnosti, katero je gojil zlasti v zadnjem času. Prišel je zadnjič v Bistrico, pogledal sem in tja in ker ni našel družbe, poiskal je svojega tovariša; le-ta ga je v svoji dobrosrčnosti peljal v krog raznih članov moškega pevskega društva, ki so se prijazno na koroški način zabavali. Gospod Horvath se je čutil „sauwohl“ kakor pravi naše ljudstvo; spodbujal je ljudi s hvalo in dobrimi besedami k petju in si je naredil na ta način prijetni večer. Nikdo mu ni nicesar storil, kajti vsi so mislili, da imajo z dostojnim človekom opraviti. Samoumevno, — ako se je tudi v pogovoru za Slovenca imenoval, ni to noben vzrok, da bi se moža manj prijazno gledalo, kajti mi častimo vsako pošteno prepričanje. Komaj pa je sedel malo spočit pri svojih domačih mesnih piskrih in je premišljeval o svojih potnih doživljajih, prišla ga je dopisunska žilica, vzel je pero in — ker mu ni prišlo nič pametnejšega na um — napisal je za „Mir“ psovke čez bistriške pevce, ki naj se sramujejo, da pojejo s svojim slovenskim srcem nemške pesni, kakor „Ich kenn' ein' hellen Edelstein“ itd. In vendar je dotični večer Horvath sam pevec k petju teh pesen navduševal! Kako naj označimo tako postopanje? Kako se pravi temu, ako človek vrsti dostojnih ljudi pod hinavsko krinko svojo družbo vsili, za katero bi noben petelin ne zapel in ako potem iz ozadja, nepodpisan, svoje s trupom narodnega hujskanja zastrupljene pušic na isto družbo strelja?! Na to vprašanje bodejo someščani in tovariši Horvatha pač sami odgovorili. Na vsak način bi svetovali temu gospodu pedagogu, da, ako ga jezijo nemške pesmi, naj se s svojo pevsko navdušenostjo raje do društva „Zarja“ v Pesjivasi obrne; to slovensko društvo bode z pivom in dobrimi besedami gotovo pripravljeno, dajdaruje Horvathu en večer. Pri nas pa za take „Metudovce“, kakor pravijo

ljudje, pač ni prostora. Naše moško pevsko društvo obstoji iz Nemecev in Nemcim prijaznih Slovencev, ki gojijo po stari koroški šegi petje nemških pesen. Pa ne zato, ker so bogve kako „deutsch national“, marveč ker imajo veselje na bogatem zakladu nemških pesen in ker je bilo to vedno tako na Koroškem, dokler ni velika luknja pri Rožeku vse mogoče smeti k nami prinesla, katerimi se hoče dobri koroški zrak osmrdeti. Zapomnite si to, plemeniti Vi gospod!

Tatvina. Pekovskemu mojstru Jakob Blassneger iz sv. Rupreta je ukradel neki mesar 350 kron. Tata so zaprli.

Iz vode so potegnili mrtvega nekega hlapca v Huttenbergu. Nesrečnež je padel v potok in se ubil.

Napadel je neznan ropar hlapca Frenthoter iz St. Vida. — Ali hlapec je napadalca pregnal.

Po svetu.

Tovarna Mayfart & Co. Sprejeli smo: Cenjeno uredništvo! Naznanjamo s tem javno, da smo v vseh delavnicah naše fabrike za mašine in železne garisaje promet v polnem obsegu zopet pričeli. — Z veleštovanjem Ph. Mayfarth & Co, fabrike mašin za kmetijstvo, vinogradništvo in industrijo, Dunaj II/1. Taborstrasse 71.

Velika nesreča. V Hercegovini kemični fabriki v Budimpešti se je zgodila razstrelba. Kemik je bil težko ranjen, 5 delavk pa ubitih.

Nemci se združujejo in hočejo kupovati vino, sadje, jajca, perutnino, sploh vse kmetijske pridelke edino od nemških in slovenskih kmetov. To je posledica podlega prvaškega hujskanja „Svoji k svojim“. Kmetje! Ali vam bodejo Kranjci kaj odkupili? Ne! Poženite torej prvaške hujskače, kajti drugače pridete v gospodarski propad!

Plevel na travnikih.

Marsikateri kmetovalec si misli, da je že dovolj storil za zatiranje plevela, ako je oplel njive, vrt, in vinograd. Plevel travnika marsikateremu niti na misel ne pride. Kakor ne sme na polju in drugi obdelani zemlji rasti drugo, nego kar je bilo vsejano ali posajeno, prav tako ne sme rasti tudi na travniku drugo, nego trava in želišča, ki dajejo okusno in tečno krmo. Vse druge rastline, ki ovirajo krmske rastline v rasti, jih duše ali celo živali zastrupljajo, je treba s travnika strebti. Ako to opustimo, bo krme le malo in še ta bo slaba.

Pogostoma se celo krčin ne razkopava in če se tudi, izvrši se to le površno. Da celo kamenja se po travnikih vselaj ne pograbi. Za tako delo si privoščil malokdo kaj časa v misli, da to ni potrebno. In vendar ni temu tako. Skušnje so pokazale, da se s pokončevanjem plevela na travnikih ne le več pridelala, ampak celo dvakrat toliko in da je tudi krma tečnejša. Trud in delo toraj nista zastojna.

Najbolj škoduje travnikom mah. Kjer pokriva zemljo mah, tam ni trave; razun tega odteguje mah zemlji vlago. Na z mahom obraščenim travniku je zemlja mrzla in vlažna, ker se mah vode napije in se na to zlepa ne posuši. Mah tudi zadržuje mokroto. Kako nevaren je mah za travnike, nas pouči sledeči poskus: 700 gramov suhega mahu popije 3300 gr. vode, na travniku celo 5500 gramov. Ta se posuši potem zelo počasi. Ako se mah odstrani s travnika, poveča se tudi hlapenje vode za 200 do 300 odstotkov. Prerašnilo se je, da se je z odstranitvijo 1 kg. mahu s senožeti, rešilo približno 25 kg. krme. Iz prej navedenega je dovolj jasno, zakaj naj se mah s travnikov odpravi.

Najboljšo sredstvo za pokončevanje mahu je dobra travniška brana in gnojenje travnikov. Z brano naj se travnik prav močno povleče ali takorekoč zazmesari. Čimbolj je travnik razmesarjen, tem bolj je; če le nekako površno povlečemo, ne dosežemo namena. Če močno povlečemo, izpulimo ne le mah, ampak tudi drug plevel in h koreninam dospe svetloba in zrak. Trava prične živahno in krepko rasti in grmi se skošati. Z brano naj se povleče jeseni ali pa še le spomladi, ko se je travnik zadostno osušil.

Nikar ne misliti, da kjer raste mah, tam zraste tudi veliko sena, ne, ampak ravno narobe.

Ko se je travnik z brano razmesarilo, naj se tudi pognoji. Nekdaj se je gnojilo travnike s kompostom, ker pa tega pogostoma primanjkuje ali pa so stroški za dovažanje preveliki, gnoji naj se s Tomasovo žlindro in kajnitom. Gnojilo naj se raztrosi še le potem, ko se je z brano povleklo in sicer bodisi jeseni ali pa zgodaj spomladi. Če je trava preredita, naj se po branjanju tudi travno seme poseje. Travnike, ki so prepolni mahu, naj se dvakrat in sicer enkrat spomladi in v drugič v jeseni povleče z brano; to naj se ponavlja dve leti zaporedoma, potem zadošča le enkratno branjanje. Travnik, ki je bil povlečen z brano, da toliko krme več, da se trud za to delo dobro poplača.

Najhujši plevel po travnikih je podlesek, ki je obenem strupen. Kjer ga je veliko po travi, ni niti varno zagnati lačno živino na travnik. Že iz tega uzroka, naj bi se ta plevel pridno pokončeval. Čestokrat se na travnikih tako zaplodi, da ni smeti gnati živine na pašo in ne ostane drugega, nego da se travnik premeni v njivo in se jo kot tako nekaj let obdeluje. Ponovno oranje uniči korenine tega plevela popolnoma. Pri mali množini zadošča povleči travnik s težko travniško brano. Najboljše je, če se mu korenine, ki segaje 3—4 cm globoko, na kakšen način rani. Ko cvete, naj se ga s primernim orodjem tako rani, da pride voda vanj, vsled česar potem segnije, ali pa naj se ga aprila meseca, ko so se pokazali iz zemlji listi, s špicastim lesenim drogom zabode v srce. Kaj takega je pa mogoče le spomladi, ko je zemlja še vlažna in mehka in gre drog v globočino. Tako delo je sicer zamudno in ga je treba večkrat ponoviti, ker se pri zabadanju ne posreči uničiti vsako rastlino, kljub temu pa se izplača. Podleskovo seme naj se pobere in sežeje in mokra zemlja naj se skuša osušiti na en ali drug način.

Hud plevel so tudi močvirska sita, druge močvirske trave in ostrice, ki uspevajo le na močvirni kislji zemlji. Taki travniki naj se gnoje z vapnom, ki se spoji s kislino. Gnoji se jih pa tudi lahko z vapnenim laporjem, žveplenokislim kalijem (500—600 kg na ha) ali pa s kajnitom.

Deset zapovedi proti pretečemu pomanjkanju krme.

Kraljeva hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, oddelek za notranje poslovanje je razposlala med kmetovalce naslednjih deset zapovedi, ki so tudi našim razmeram zelo primerne, zato jih prinesemo tu doslovno:

I. Sejaj kravjo ali strnišno repo. (na oral ali 1600 sežnjev kvad se potrebuje 3 kg semen). Z njo prihraniš mnogo sena in krave bodo obilo molzle. Vsakemu govedu se da lahko 15 kg na dan in zadostuje, če daš poleg tega 6—8 kg sena. Preščiem se poklada repa cela ali pa razrezana in kuhana; ena in druga se prilaga preščiem prav dobro.

Ako se jo pravilno pospravi in shraja, zdrži kravja repa tudi čez zimo.

Ta repa je zdrava in tečna hrana tudi za ljudi. II. Sejaj beli ženof ali gorščico za zeleno krmo (na vsak oral 6—8 kg). Gorščica da mnogo dobre krme, kojo zamoreš kositi novembra meseca, da se ti ni treba dotikati sena in slame.

III. Sejaj turščico za zeleno krmo (na vsak oral 100—115 kg). Zelena turščica se ohrani na njivi do slane, in če je tudi prijeta od slane, jo lahko pokladaš govedu. Če ne moreš vse pokrmiti zelene, pokosi ali požanji jo o suhem, toplim vremenu ped na visoko od tal, deni jo v suhe jarke široke 2—3 m, globoke 1—1½ m in po potrebi dolge, shodi jo dobro, kakor repo ali zelje za kisanje, deni na vrh še 1—1½ meter na visoko druge in pokrij z zemljo za ped na debelo, greben nasipa pa naj ostane odprt. Koruza se v kupu ugrije in kadar se je segrela, da te v roko tako peče, da ne vzdržiš, zasuj z zemljo tudi greben nasipa. Tako spravljena se shrani turščica skozi več časa; postane sicer temnejša, diši po kisljem, govedo je zelo rado žre, če ji tudi ne primešaj sena ali slame.

IV. Sejaj mohar ali sirk. da pokosiš zelenega (na oral 15 kg).

Ta zelena krma, ki zamore vstrajati do novembra, se porabi lahko za kislno krmo kakor turščica.

V. Sejaj laško deleljo ali inkarnatnico (na oral 18 kg). V jeseni da dobro pašo, spomladi aprila meseca jo lahko kosiš za zeleno krmo.

VI. Sejaj zmesi za pomladansko krmo n. pr. rž ali ječmen z graborščico in graham (na oral v težkih, zveznih zemljah 40 kg, rži ali ječmena 60 kg, graborščice in graha 30 kg; za težke, lahke peščene zemlje 60 kg rži ali ječmena, 40 kg graborščice in 30 kg graha).

VII. Vsako krmo razsekaj z roko ali pa s strojem, kar je boljše, kakor če pokladaš celo, ker take ne luča govedo po tleh in se s tem mnogo prištedi.